

دلها را چگونه میتوان تسخیر کرد

پیامبران از میان توده‌های رنج دیده و محروم
برخاسته‌اند بهمین جهت از سوزها و گدازها
— ی آنان آگاهی کامل دانسته‌اند .

خداوند درباره آخرین پیامبرش
میفرماید: **الْمِیْحِدْکَ یَتِیْمًا قَاوِیْ وَ وَجَدْکَ
ضَالًّا فَهَدَیْ** آیا یتیم نبودى آیا گمنام
نمودى پس بر یتیمان شفقت مهر ورزیده بر
بینوایان و مستمندان لطف و ترحم آور

بدیهی است تا آدمی مزه و طعم دشواریها
را نچشد هرگز نمیتواند بعمق خواسته‌های
مردم پی برد پیامبران خدا چون از میان
همین گروه‌های ستم دیده برانگیخته شده
بودند همیشه باملایمت و نرمی با این طبقات
برخورد میکردند چه بخوبی دریافته بودند
که بجه میزان و درجه‌ای اینان نیازمند مهر و
عاطفه هستند از این گذشته پیامبران
بخوبی میدانستند که برای استیفاء حقوق
محرومان در درجه اول باید همه این گروه‌ها
بسیج شوند و وحدتی بیابند تا بتوانند در
برابر ستمگران ایستادگی نمایند و اینکار جز

در طول تاریخ ادیان وقتی زمینه‌های
اجتماعی و بعثت انبیاء الهی را مورد
بررسی و مطالعه قرار میدهیم می بینیم همه

مجید رشید پور

از طریق لطف و محبت میسر نبود بنابراین اساسی ترین سلاحی که پیامبران خدا در ارشاد و دعوت مردم بدان مجهز بودند همان نرمی و ملایمت بود که در زبان عربی با کلمه رفق و لیت از آن نام برده شده است.

خداوند به پیامبرش میفرماید **فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَئِن لَّنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ** با چه رحمت و لطفی از خدا برایشان نرمی و ملایمت کردی اگر تندخو بودی همانا از اطراف تو همه پراکنده میشدند مطالعه در آیات قرآن این واقعیت را آشکار میسازد که هیچ گناهی و لغزشی بالاتر از شرک بخدا نیست لقمان به پسرش میگوید **يَا بَنِي لِالشِّرْكِ بِاللَّهِ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ** ای پسرک من بخدا شرک نیاور چه سنگینی بزرگ است محتوای نرمی از احادیث حاکی است که تندی و غلظت بر مردم در عداد شرک بخدا یا از نظر مبغوضیت با آن برابر و یکسان میباشد.

رسول خدا میفرماید: **مَنْ عَمِلَ اَبْعَضَ اِلَى اللّٰهِ مِنَ الْاِشْرَاكِ بِاللّٰهِ تَعَالٰى وَالْعِنْفِ عَلَى عِبَادِهِ** کلمه عنف در زبان عربی بمعنای خشونت و تندی آمده دانشمندان لغت معنای آنرا ضد رفق و مدارا دانسته اند بنابراین عنف یعنی با خلق خدا با خشونت رفتار کردن در این حدیث تندی و خشونت با مردم عملی مبغوض درحد شرک بخدا دانسته شده است رسول خدا میفرماید:

هیچ عملی در نزد خدا مبغوض تر از شرک بخدا و خشونت و تندی نیست.

باتوجه باین حدیث و سایر روایات اصولاً "بیک موضوع اساسی و کلی دیگری دست می یابیم و آن اینست که گروه های باطل همیشه میکوشیده اند اهداف خود را بوسیله زور و شمشیر و تعدی و تجاوز بدست آورند و چون از این راه ها وارد میشدند مدت کوتاهی میتوانستند بر مردم حکومت برانند ولی دعوت های پیامبران الهی و پیشوایان مذهبی همیشه از راه نفوذ بر دلها و ملایمت و نرمی و عرضه اصول اخلاقی انجام می یافته است و چون از راه دلها وارد میشدند پس از گذشت سالیان سال تعالیم ارزنده و حیات بخش آنان زنده و جاویدان میماند.

امام جعفر صادق علیه السلام در ذیل روایتی میفرماید: **أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ اِمَارَةَ بَنِي اَمِيه كَانَتْ بِالْيَفِّ وَالْعِنْفِ وَالْجَوْرِ وَأَنَّ اِمَامَنَا بِالرَّفْقِ وَالتَّالْفِ وَالْوَقَارِ وَالتَّقِيَّةِ وَحُسْنِ الخِطْبَةِ وَ الوَرَعِ وَ الاجْتِهَادِ اِي اِحْتِدَانِي** که پایه های حکومت بنی امیه بر زور شمشیر و تجاوز و تعدی استوار گردیده بود و پیشوائی و رهبری ما بوسیله نرمش و ملایمت و وقار و خوش رفتاری و پرهیزگاری تحقق می یابد.

با یک تجزیه و تحلیل میتوان استنباط کرد که اصولاً "راه نفوذ بر دلها تنها نرمش

لطفاً "ورق بزنید" ←

و ملایمت کردن است با مهر و محبت کردن میتوان درهای بسته دلها را باز کرد خداوند به پیامبرش میفرماید: با همه تجهیزات و امکاناتی که توداری اگر تندخو بودی در کارت شکست میخوردی و همه از اطراف تو پراکنده میشدند رسول خدا در حدیثی دیگر میفرماید: **إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ فَإِلْقَوْهُمْ بِطَلَاقِهِ الْوَجْدِ** . یعنی شما با امکانات مالی هرگز نمیتوانید مردم را جذب کنید ولی با گشاده روئی و اخلاق میتوانید دلهای آنان را بدست آورید .

باتوجه بمقدمات بحث بخوبی آشکار میگردد که یکی از شرائط اساسی و عمده معمولی خوش اخلاق بودن و نرمش و ملایمت اوست معلم باید رفتارش آنچنان انسانی باشد که همه شاگردان شیفته او شده باشند برخی از معلمان گمان میکنند که با مشکل گرفتن درس و مسائل انضباطی میتوانند دانش آموزان را بخود جذب کنند و در این رهگذر گاه رفتارهای تند و خشنی از خود اعمال کرده ناخودآگاهانه میکوشیدند شخصیت خاصی برای خود بوجود آورند . بعنوان مثال اگر شاگردی یک دقیقه دیر بکلاس می آید او را نمی پذیرفتند بدیهی است که این نوع رفتارهای تند و خشن باعث دل آزرده گی و رنجش دانش آموزان خواهند بود اینگونه معلمان فراموش میکنند

که درس آنان اگر زمزمه محبتی باشد خود دانش آموزان بموقع بمدرسه آمده نیاز به نمره انضباط و سایر امور نخواهد داشت معلم باید بکوشد دل شاگرد را بدست آورد و او را مجذوب خود سازد همانکاری که انبیاء میکردند مردم را شیفته و مجذوب خود میکردند و ارشاد و راهنمایی انسان ها پس از این شیفتگی و انجذاب تحقق می یافت .

بسیاری از معلمان میکوشند اجسام شاگردان را تسخیر کنند بدون اینکه در دل آنها نفوذ کنند . معلم باید با شاگردان خود رفیق باشد زیرا از این رهگذر امکان تربیت شاگرد بهتر عملی میگردد تا آنکه فقط به درس دادن پرداخته و بین خود و شاگرد حجابی قرار داده باشد وقتی معلم با شاگرد دوست و رفیق شد در مسائل آموزشی و تربیتی و خانوادگی و حتی امور شغلی او نیز میتواند صاحب نظر باشد و او را بطور صحیح و دقیق راهنمایی کند .

تجربه حاکی است که اینگونه معلمان محرم اسرار شاگردان بوده و مسائلی را که شاگردان به پدران و مادران خود نمی گفتند برای آنان بازگو کرده درخواست راه حل های مناسب مینمودند .

برخی از معلمان بجای اینکه روش ملایمت و خوش خلقی رعایت کنند تند و خشن بوده و در مواردی رو در روی شاگردان ایستاده از نظر آموزشی و انضباطی آنان را میگویند غافل از آنکه جوان حساس است

وقتی شخصیت خود را پایمال شده ببینند لامحاله برای حفظ شخصیت بتلاش برخاسته بدرگیری خواهد پرداخت از این گذشته با کوبیدن افراد هیچگاه نمیتوان آنان را تربیت کرد معلمان شایسته همیشه بطور متقابل شخصیت همه شاگردان را محفوظ نگه میدارند چه معتقدند باین وسیله بهتر میتوانند شاگردان تنبل و یا بی انضباط را راهنمایی کنند تا با کوبیدن و ازبین بردن شخصیت آنان درخاتمه حدیثی از رسول خدا درباره نرمی و ملایمت یادآور شده

امیدواریم معلمان عزیز ما آنها را نصب العین خود قرار دهند .

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) مَنْ أَعْطَى حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ أَعْطَى حَظَّهُ مِنَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ جُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ جُرِمَ حَظَّهُ مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

آنانکه بهره‌ای از نرمی و ملایمت دارند در دنیا و آخرت بهره‌مند خواهند بود و کسانی که تندخو و خشن هستند در دنیا و آخرت گرفتار و دربند خواهند بود .

